

Pani H.

A: Otázky týkající se všech období:

1. Jak jste tu dobu prožívali vy osobně?

„Po postavení zdi nejdřív přišel zákaz cestování, který se týkal všech. Byl jsem v té době na dovolené v Aalbergu. Tam mi řekl jiný rekreant, že bychom ještě teď mohli vypadnout. Říkal, že chtějí postavit zeď, a tím rozdělit Německo na východní (NDR) a západní (SRN) část. Tomu jsem přirozeně nechtěl věřit, ale když jsem se vrátil domů, tak se to potvrdilo. Zeď postavili.

Od roku 1961 do roku 1975 nesměl nikdo z NDR vycestovat nebo jít na Západ. Na Západ se mohlo jenom u příležitosti velkých rodinných slavností (jako byly svatby), avšak jenom nejbližší příbuzní případně příbuzní prvního stupně. Ale to bylo absolutně výjimečné a bylo to možné jenom s potvrzenou žádostí, která musela být podána nejpozději 8 týdnů předem.

Od roku 1975 byly potom možné i návštěvy příbuzných druhého stupně.

Od 80. let směli do SRN cestovat důchodci s manželkou. Pokud tam cestovali mladší lidé, musel vždycky 1 partner zůstat doma, aby se tak zvýšil tlak na návrat ze Západu.

Můj strýček (kterému bylo tenkrát 70) uprchl do Kolína. Poslal své přítelkyni do Kolína všechno svoje nádobí a takřka všechnen nábytek, aniž to někdo zpozoroval. Všechny svoje peníze nesl na těle a měl jich hodně, protože vlastnil dobře zavedený obchod. A protože byl hluchoněmý a nikdo s ním nemohl mluvit, nic z toho se neprozradilo. V noci jel normálním vlakem do Kolína. Sousedé si už pomalu dělali starosti, protože ho 2 - 3 dny neviděli, a tak uvědomili policii. Nato policisté přišli ke mně a vyslyšali mne. Ptali se mě, kde by mohl být, avšak já nic nevěděl, protože nikdo nic nezachytil. 2 - 3 týdny nato ke mně opět přišla policie. Tentokrát se mě ptali, jestli jsem dostala dopis. Řekla jsem, že ne, a tak mě hned vyzvali, abych se podívala do poštovní schránky. Tam jsem opravdu našla dopis z Kolína. Ten dopis byl samozřejmě od mého strýčka. Omlouval se v něm, že jednoduše odešel, aniž co řekl. Ještě psal, že teď bydlí v Kolíně u své přítelkyně. Ukázala jsem psaní policistům. Přečetli si to, opět mi to vrátili a odešli. Uvěřili mi, že jsem o tom nic nevěděla a nechali mě v klidu. Myslím, že můj strýček byl ještě před převratem jednou u mne a mého muže na návštěvě, ale na to už si jen stěží vzpomínám".

2. Měli jste kontakty s lidmi v ČSSR nebo v SRN a jakého druhu tyto kontakty byly?

„Ano, měl jsem kontakt do SRN na tetu a strýce a rovněž na jejich děti. Přijížděli k nám každé léto na 2 týdny dovolené.

Radio a televizi jsme také mohli poslouchat, protože jsme si sami vyrobili antény."

3. Jak se mluvilo v rodině a se známými?

„Otevřeně a vesele. Když jsme měli návštěvu z SRN, bylo vždycky hodně legrace.“

4. Vyskytly se v okruhu vašich známých pronásledování nebo zatčení a mluvilo se o tom?

„Ne, nikoho takového jsme neznali.“

5. Jaká byla nálada na pracovišti a ve škole?

„Ve škole se nám snažili vysvětlovat něco o Západu. Na Západě měli kapitalismus a my jsme měli socialismus a podle strany byl socialismus lepší. Alespoň to takhle vysvětlovali.

Na pracovišti byla nálada klidná, protože každý měl svoji práci. V protikladu k dřívějšímu dnes nadávají mnozí dělníci na nejistotu, protože dříve měli svoji práci jistou. Každý mohl říci svoje mínění. Nemuselo se přemýšlet o tom, jestli večer ještě budou mít svoji práci nebo ne.“

6. Jak vypadalo zásobování potravinami, oděvy, luxusním zbožím?

„Základní potraviny byly vždycky, ale jižní ovoce (banány, pomeranče) jenom na příděl. Také nebyl takový výběr ovoce, jako dnes. Okurky například byly k dostání až od Velikonoc, ale o Vánocích ne.

V roce 1972 byly otevřeny obchody Delikat, v nichž jste mohli koupit sýry, pralinky ... prostě všechno. Bylo to tam jako v malém západním obchodě, v podstatě to byl náš luxus.

Také pro oblékání existoval speciální obchod Exquisit.
Ale výměnami a s pomocí známostí se dalo tenkrát sehnat všechno.“

B: Speciální otázky k jednotlivým obdobím:

B1 - Otázky k období po 1961:

1. Byla hranice mezi NDR a ČSSR vždycky otevřená? Kdy se tam už vůbec nemohlo?

„Ne, hranice nebyla vždycky otevřená. Od roku 1961 se už do ČSSR nemohlo jezdit jednoduše.“

2. Znáte konkrétní příklady narušení hranic nebo ilegálních přechodů?

„Moje dvě neteře a jeden synovec jeli na dovolenou do Maďarska a odtud zpět do ČSSR. Z té strany hranice nebyly uzavřeny. Ale to už byl rok 1988.“

B2 - Otázky k Pražskému jaru:

3. K jakým konkrétním změnám došlo ve vaší obci nebo městě?

„V našem okolí/městě vlastně nedošlo k žádným změnám.“

4. Jak jste prožili 21. srpen 1968 a období poté?

„Vím jenom to, že 21. srpna 1968 vypuklo povstání lidu v ČSSR. Ale moc jsme se o tom nedozvěděli.“

5. Existovaly nějaké náznaky, že 10. září dojde k nepokojům?

„V poledne 10. září jsem právě seděl se svými dětmi u oběda. Najednou jsem se podivil, co je to venku za podivné zvuky. Krátce nato se všechno začalo otřásat! Podíval jsem se z okna ven a viděl, jak Grossfriesenem (místem, kde jsem dříve bydlel) jedou tanky. Jely těsně kolem stěny domu a moji dva synové křičeli jako blázni. Tanky jely k české hranici.

B3 - Otázky k období Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě:

6. Změnila se situace na hranici NDR - ČSSR jako následek Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě?

„V roce 1972 jsme do ČSSR nemohli, směli jsem jenom do Polska. Muselo se politicky rozvážit, co kdo říkal. Muselo se mluvit jakoby „přátelsky o NDR“. Tak přibližně od roku 1980 se začalo jezdit a také začaly výměny dovolených mezi podniky. Peníze na dovolenou byly regulovány prostřednictvím podniků.“

C: Neoficiální umění v čase diktatury:

9. Jakou hudbu a s jakými texty poslouchala mládež ve vašem okolí?

„Když jsme šli tancovat, musela kapela hrát z 60% hudbu z Východu und 40% hudby ze Západu. Ale doma jsme pochopitelně poslouchali hudbu ze Západu. Texty byly normální...“

10. Co víte o osudech hudebníků a textařů?

„Moc toho nevíme. Byli cenzurováni a jejich písničky nebyly hrána. A tak mnozí textaři a hudebníci utekli.“